TS 44/2026 vp - Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota

Talousvaliokunta 07.10.2026

Katariina Särkänne

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta

- **Sähköverkkojen osalta ehdotuksen keskeinen sisältö koskee sähkömarkkina-asetuksen 18 artiklaa verkkoon pääsystä, verkon käytöstä ja verkon vahvistamisesta perittävistä maksuista**
- **Ehdotuksen tavoitteet:**
  - Verkkomaksuja koskevien muutosten tavoitteena on komission mukaan vahvistaa sähköjärjestelmän käyttäjien ja verkonhaltijoiden kannustimia siten, että verkkoa käytetään tehokkaammin, kulutushuippuja vähennetään, joustoa lisätään ja verkon kehittämistarpeita voidaan pienentää.
  - Komission mukaan ehdotetulla sääntelyllä pyritään tarkentamaan EU-tason yhteisiä periaatteita tariffeihin sovellettavista menetelmistä, jotka tukisivat unionin sähköistämistavoitteita.
  - Komissio pyrkii lisäksi lisäämään verkkomaksujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta sekä vahvistamaan sähköverkkojen tehokkaan käytön arviointia.
- **Sähkömarkkinadirektiivissä ((EU) 2019/944) on säädetty kansalliselle sääntelyviranomaiselle toimivalta vahvistaa tai hyväksyä siirto- ja jakeluverkkomaksut tai niiden määräytymisperusteet tai molemmat**
- **Nykyinen sääntelykehys sisältää jo verkkomaksujen suunnittelua koskevia keskeisiä unionitason periaatteita**
  - verkkomaksujen ja verkkotoiminnan taloudellisen sääntelyn yksityiskohtainen toteutus on jätetty pääosin kansallisten sääntelyviranomaisten määriteltäväksi ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset sähköjärjestelmät, verkko-olosuhteet ja sääntelyjärjestelmät

Asetusehdotuksen keskeisiä uusia elementtejä

- **Ehdotus täsmentäisi nykyisiä sähkökauppa-asetuksessa säädettyjä yleisempiä periaatteita verkkomaksujen kustannusvastaavuudesta, avoimuudesta, syrjimättömyydestä sekä sähköjärjestelmän tehokkaan käytön edistämisestä**
  - laajentaisi periaatteiden soveltamisalaa, muuttaisi ne velvoittavammiksi vaatimuksiksi ja osan niistä aiempaa yksityiskohtaisemmiksi
- **Sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan todettaisiin nimenomaisesti koskevan myös verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteita**
- **Osa ehdotetuista verkkomaksujen määräytymisperusteista ei sisälly nykyiseen kansalliseen sääntelyyn tai niitä sovelletaan vain rajallisesti**
  - Esim. sijaintiin perustuvia investointisignaaleja antavat verkkomaksut
- **Komissio valtuutettaisiin antamaan delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä**

Komission näkemys toissijaisuusperiaatteen noudattamisesta

- **Komission mukaan:**
  - ehdotuksen tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden omin toimin, koska sähköjärjestelmän digitalisaatio, kysyntäjouston hyödyntäminen ja älykkäiden sähköverkkojen käyttöönotto sisältävät rajat ylittäviä ulottuvuuksia
  - jäsenvaltioiden erilaiset lähestymistavat muun muassa koskien verkkomaksujen määräytymisperusteita ja älykkäitä mittausjärjestelmiä voivat johtaa sisämarkkinoiden hajanaisuuteen ja heikentää sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa
  - unionitason toimilla voidaan lisätä sähköjärjestelmän tehokkuutta, edistää sähköistymistä ja joustoa sekä parantaa sähkömarkkinoiden toimintaa koko unionissa
  - verkkomaksumenetelmien hyväksyminen säilyisi kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävänä ja jäsenvaltioille jäisi mahdollisuus ottaa huomioon kansalliset erityispiirteensä useilla ehdotuksen kattamilla osa alueilla

Muita huomioita

- **Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) on korostanut verkkomaksujen määräytymisperusteita koskevassa raportissaan (*ACER (2025), Electricity Network Tariff Practices*), ettei verkkomaksujen suunnitteluun ole olemassa yhtä kaikissa jäsenvaltioissa toimivaa ratkaisua, vaan tarkoituksenmukaiset käytännöt voivat vaihdella jäsenvaltioittain sähköjärjestelmien ja kansallisten erojen vuoksi**
  - ACERin mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava arvioida kussakin kansallisessa toimintaympäristössä tarkoituksenmukaisimmat ratkaisut.
- **Myös tammikuussa 2026 julkaistussa komission tiedonannossa tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista verkkomaksuista todetaan, ettei olemassa yhtä mallia, joka soveltuisi kaikkialle.**

Mahdolliset vaikutukset kansallisella tasolla

- **Merkittäviä vaikutuksia voisi syntyä, jos asetusehdotusta tulkittaisiin siten, että verkkomaksujen määräytymisperusteissa ja tulonvalvonnassa olisi nykyistä laajemmin huomioitava esimerkiksi sijaintiin, ajankohtaan tai tehoperusteisuuteen liittyviä hinnoitteluelementtejä**
- **Ehdotuksessa esitetty sijaintiperusteisten hintasignaalien integrointi liittymismaksuihin voisi edellyttää kustannusten jakautumisperusteiden uudelleenarviointia**
  - Voisi johtaa poikkeamiseen Suomessa käytössä olevasta ns. shallow-liittymismaksuperiaatteesta, jossa liittymismaksuun allokoidaan pienempi osuus kustannuksista ja suurempi osuus katetaan verkon käytöstä perittävillä verkkomaksuilla
- **Vaikutusarviointi ehdotuksen perusteella on kuitenkin vaikeaa, koska ehdotuksen täsmällinen tulkinta ja sen vaikutukset ovat vielä epäselviä**
  - Komissio ei ole tehnyt ehdotuksesta kattavaa vaikutusarviota
  - Vaikutukset riippuvat myös kansallisesti tehtävistä ratkaisuista asetuksen toimeenpanossa
- **Delegoitujen säädösten vaikutus?**

Valtioneuvoston näkemyksiä - U 59/2026 vp

- **Valtioneuvoston alustavan näkemyksen mukaan ehdotuksen verkkomaksuja koskevien säännösten osalta toissijaisuusperiaatteen edellytysten täyttymistä ei ole perusteltu riittävällä tavalla**
- **Ehdotuksen perusteella jää osin epäselväksi, missä laajuudessa tariffeihin sovellettavia menetelmiä koskevia vaatimuksia olisi sovellettava liittymismaksuihin, verkkopalvelumaksuihin, verkkotoiminnan taloudelliseen sääntelyyn ja eri verkkotasoihin**
  - Tulkinnasta riippuen vaikutukset voisivat kohdistua joko yksittäisiin verkkomaksuelementteihin tai huomattavasti laajemmin koko kansalliseen verkkomaksu- ja valvontakehykseen
- **Verkkomaksuihin sovellettavien menetelmien määrittely vaatii alueellisten ja paikallisten olosuhteiden huomioimista, minkä johdosta valtioneuvosto pitää tarpeellisena tarkastella ehdotuksen sisällön toissijaisuusperiaatteen mukaisuutta erityisen tarkasti ehdotuksen koko käsittelyn ajan**
- **Valtioneuvosto pitää unionitason toimia lähtökohtaisesti perusteltuina älykkäiden sähköverkkojen, älykkäiden mittausjärjestelmien sekä verkkokapasiteetin niukkuuden hallintaan ja verkkokapasiteetin kohdentamiseen liittyvien periaatteiden osalta**

Yhteenveto

- **Ehdotus perusteluineen ja puutteellisine vaikutusarvioineen jättää epäselväksi sen, onko ehdotettu EU-tason sääntely kokonaisuudessaan välttämätöntä kysymyksessä olevan ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi**
  - Ehdotuksessa ei ole kattavasti perusteltu, että ehdotettu EU-sääntely vahvistaa kaikilta osin kansallista sääntelyä paremmin sähköjärjestelmän käyttäjien ja verkonhaltijoiden kannustimia siten, että verkkoa käytetään tehokkaammin, kulutushuippuja vähennetään, joustoa lisätään ja verkon kehittämistarpeita voidaan pienentää
  - Ehdotuksen tavoitteita tukevat toimenpiteet voivat vaihdella jäsenvaltioittain sähköjärjestelmien ja kansallisten olosuhteiden erojen vuoksi
- **Lisäksi jää osin epäselväksi, onko valittu sääntelytapa ja sen yksityiskohtaisuus tarpeen ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi vai voitaisiinko ehdotetun sääntelyn tavoitteet saavuttaa lievemmillä unionintasoisilla toimilla → rajanveto suhteellisuusperiaatteeseen?**

Kiitos!